

Päiväys/Datum
19.3.2021Dnro/Dnr
TRAFICOM/105669/06.04.06.02/2021Viite/Referens
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän
tartuntatautilain 58 f §:n mukainen ilmoitus**Päätös Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ilmoitukseen liittyen tarpeeseen rajoittaa väliaikaisesti matkustajamääriä henkilöliikenteessä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi**

Asia Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on 4.3.2021 ilmoittanut Liikenne- ja viestintävirastolle (jäljempänä myös Traficom), että Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueella on 1.3.2021 todettu täyttyvän tartuntatautilain 58 f §:n edellytykset. Saatuaan ilmoituksen Traficom on arvioinut, onko tarvetta rajoittaa matkustajamääriä väliaikaisesti liikennevälineissä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueella. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän alueella sijaitsevat Akaa, Hämeenkyrö, Ikaalinen, Juupajoki, Jämsä, Kangasala, Kihniö, Kuhmoinen, Lempäälä, Mänttä-Vilppula, Nokia, Orivesi, Parkano, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Sastamala, Tampere, Urjala, Valkeakoski, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi.

Liikenne- ja viestintäviraston päätös ja perustelut**Päätös**

Liikenne- ja viestintävirasto ei rajoita liikennevälineiden suurinta sallittua matkustajamäärää Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän alueella. Viraston arvion mukaan 58 e §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet ovat tois- taiseksi riittäviä eikä matkustajamäärien rajoittaminen ole välttämätöntä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi.

Asian valmistelu

Traficom vastaanotti 4.3.2021 Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ilmoituksen siitä, että sairaanhoitopiirin alueella täyttyvät tartuntatautilain 58 f §:n edellytykset. Saatuaan ilmoituksen Traficom on arvioinut, onko tarvetta rajoittaa matkustajamääriä väliaikaisesti liikennevälineissä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueella.

Saatuaan Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ilmoituksen, Traficom pyysi selvitystä seuraavilta tahoilta:

- Tampereen seudun joukkoliikenteen toimivaltainen viranomainen

- Pirkanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä ELY-keskus) joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena
- VR Yhtymä
- Liikenne- ja viestintäministeriö
- Finnair Oyj
- Nordic Regional Airlines Oy (Norra)
- Scandinavian Airlines System
- Finavia Oyj

Traficom on saanut tartuntatautilanteesta ajantasaisen tiedon 16.3. pidetyssä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueellisen yhteistyöryhmän kokouksessa.

Selvitystä ei pyydetty meriliikenteestä, sillä alueella ei ole päätöstä tehtaessä sellaista vesiliikennettä, johon olisi tarvetta ottaa tässä päätöksessä kantaa.

Näiden selvitysten valossa Traficom arvioi tartuntatautilain 58 f §:ssä asetettujen edellytysten täyttymistä:

Tartuntojen ilmaantuvuus sairaanhoitopiirin alueella

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä 16.3.2021 saadun tiedon mukaan viimeisen 14 päivän ilmaantuvuus oli 93/100 000 asukasta kohden. Luku on ajanjaksolta 3.3.-16.3.2021.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin selvityksen mukaan alueella tartuntamäärät ovat olleet kasvussa ja sairaalahoidon tarve on kasvanut. Pirkanmaan alueellinen pandemiaohjausryhmä linjasi tiistaina 16.3., että Pirkanmaan sairaanhoitopiiri on siirtynyt covid-19-epidemian leviämisvaiheeseen. Pirkanmaalla on ollut jo käytössä pääosa leviämisvaiheen suosituksista.

Positiivisten löydösten osuus testatuista on 2,5 prosenttia. Tartunnat pystytään kuitenkin edelleen melko hyvin jäljittämään. Sairalahoidon tarve on pysynyt Pirkanmaalla toistaiseksi hallinnassa mutta potilasmäärän kasvuun on varauduttu sekä kunnissa että Tampereen yliopistollisessa keskussairaalassa.

Tartuntaryppäiden jäljitettävyyden ja asiantuntija-arvio niistä seuraavasta merkittävästä riskistä uusien tartuntojen leviämiseen alueella.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin 16.3. antaman selvityksen mukaan 82 %:ssa tartunnoista tartunnan alkuperä tunnetaan. Tartunnoista 86 % on lähtöisin Pirkanmaalta, 11 % muualta Suomesta ja 3 % ulkomailta. Viikoilla 6-8 20 % näytteistä tutkittiin mahdollisen muuntoviruksen selvittämiseksi ja näistä 10 % olivat variantteja. Iso osa tartunnan saaneista on ollut jo valmiiksi karanteeniolosuhteissa.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin 4.3. Traficomille antaman ilmoituksen mukaan muiden maiden sekä Uudenmaan ja Varsinais-Suomen kokemus huomioiden on perusteltua olettaa, että varianttien osuus tulee kasvamaan nopeasti myös Pirkanmaalla. Olemassa olevan tiedon mukaan varianttien tiedetään tarttuvan 30-50 % aiempaa viruskantaa herkemmin, mikä voi aiheuttaa epidemian nopeankin leviämisen. Kuluneen viikon aikana sairaanhoitopiiri on todennut useita tartuntaketjuja, joiden tarttuvuus herättää vahvan epäilyn varianttivirusesta, mutta varianttietoa saadaan viiveellä.

Lisääntyvien tartuntamäärien voidaan olettaa vaikuttavan viiveellä terveydenhuollon kuormittumiseen myös Pirkanmaalla. Erityisen huolestuttavaa on tautita-

pausten leviäminen työpaikoilla, josta johtuen 40-65 vuotiaiden työikäisten tartunnat ovat kolminkertaistuneet kahdessa viikossa. Sairaalahoidon tarve on selvästi yleisempää tässä ikäryhmässä kuin nuorilla aikuisilla. Aikuiset saavat myös tartuntoja harrastuksista ja erilaisista tapaamisista.

Matkustajamäärien kehitys

Saatujen selvitysten perusteella covid-19-epidemia ja siihen liittyvät yhteiskunnan rajoitustoimet ovat vähentäneet selvästi matkustusta joukkoliikenteessä.

Tampereen seudun joukkoliikenteen matkustajamäärä on tällä hetkellä n. 50 % vuodenaikaan nähden normaalista tilanteesta. Vuorokohtainen kyytiin nousevien matkustajien määrä on otettu tarkennettuun päivittäiseen seurantaan 8.3.2021 alkaen. Kokonaisuutena suurimpia vuorokohtaiset matkustajamäärät havaitaan arkipäivinä tiheällä vuorovälillä (5-15 min) liikennöidyillä linjoilla 1, 3 ja 8 sekä peruskoulun alaluokkalaisia kuljettavalla linjalla 73. Matkustajamääräseurannan pohjalta linjalle 3 on asetettu arkipäivinä ruuhkaliikenteeseen lisävuoroja. Tiheästi liikennöidyillä linjoilla asiakkaiden vaihtuvuus on suurta, asiakkailla on omasta mahdollisuudesta odottaa seuraavaa vuoroa ja useat asiakkaat matkustavat melko lyhyitä matkoja. Tampereen seudullisen joukkoliikenneviranomaisen 17.3. antaman lisäselvityksen perusteella nyt laskentojen perusteella havaitut yksittäiset vuorokohtaiset ylitykset koskevat ns. pitkiä heilurilinjoja kaupungin puolelta toiselle. Näillä linjoilla matkustajat vaihtuvat vuoron aikana 2-3 kertaa, eli suurin yhtäaikaista autossa kyydissä oleva matkustajamäärä on selvästi pienempi kuin vuorolle kirjautunut nousevien matkustajien määrä. Liikennöitsijöille on jo 17.2.2021 lähetetty tiedote, jossa kehoitetaan ilmoittamaan matkustajamäärältään korkeista vuoroista liikenteen tilaajalle välittömästi.

ELY-keskuksen käyttöoikeussopimusliikenteen merkittävimmät matkustajaryhmät ovat peruskoululaiset ja toisen asteen opiskelijat. Liikennöitsijöiltä saatujen selvitysten perusteella ELY-keskuksen hankkimassa käyttöoikeussopimusliikenteessä ei voimassa olevan kolmen viikon sulkutilan aikana todennäköisesti ylitetä 50 %:n kuormitusastetta käytännössä missään vuoroissa, koska yläkoululaiset ja toisen asteen opiskelijat ovat etäopetuksessa. Jos sulkutilan jälkeen 29.3.2021 alkaen palataan yläkouluissa ja toisen asteen opinnoissa lähiopetukseen, käytettyimpien vuorojen kuormitusaste nousee yli 50 %:n.

VR Yhtymän selvityksen mukaan täyttöasteet VR:n kauko- ja lähiliikenteessä ovat keskimäärin 10-30 %. Pirkanmaan osalta lähi- ja kaukojunien täyttöasteet ovat olleet keskimäärin 26-27 %. Lähiliikenteessä yli 50 % täyttöasteen ylitykset ovat harvinaisia. Kaukoliikenteen päiväjunissa täyttöasteet olivat helmikuussa korkeampia etelän hiihtolomaliikenteessä. Sen ulkopuolisena aikana 50 % ylittäneitä junia oli keskimäärin 6,5 %. Hallituksen sulkutoimenpiteet oletettavasti laskevat matkustajamääriä entisestään.

Lähiliikenteen osalta Pirkanmaan alueella ajetaan junalinjoilla R ja M (arkisin 24 R-junaa ja 16 M-junaa). Kaukoliikenteen osalta Pirkanmaan alueen kautta kulkevia junia on keskimäärin 69 päivässä (helmikuussa yhteensä 1945). Lähiliikenteessä matkat ovat keskimäärin hyvin lyhyitä ja vuorotiheys on suuri. Istumapaikan voi junassa valita itse.

Pirkanmaan läpi ajavat myös VR:n yöjunat. Yöjunien makuuhytit ovat erillisiä yksiköitä ja tällä hetkellä VR ei myy pelkkiä makuupaikkoja jaettuihin hytteihin. Makuuhyteistä keskimäärin 58% oli varattu hiihtolomasesongin aikaan helmikuussa 2021. Yöjunien istumapaikkojen keskimääräinen varausaste oli 26 %.

Kaukojunissa 50 % täyttöasteiden ylitykset ajoittuvat pääsääntöisesti päiväjunissa perjantain tai sunnuntain liikenteeseen, yöjunissa tasaisemmin läpi viikon.

Finavian, Finnairin, SAS:sin ja Norran selvitysten perusteella Tampere-Pirkkalan lentoasemalla ei ole ollut säännöllistä kaupallista reittilentoliikennettä huhtikuun 2020 jälkeen covid 19- tilanteen aiheuttamien matkustukseen liittyvien rajoitustoimien takia. Reittiliikenne alkaa tämän hetken tiedon mukaan aikaisintaan toukokuun alussa. Tällä hetkellä lentoliikenne muodostuu yksittäisistä tilauslentoista, siviililentokoulutuksesta sekä Puolustusvoimien harjoittamasta sotilasilmailusta. Tampere-Pirkkalan lentoaseman kautta on vuonna 2021 helmikuun loppuun mennessä kulkenut yhteensä 162 matkustajaa, joka on -99,4% vähemmän kuin tammi-helmikuussa vuonna 2020.

Mahdollisuudet välttää matkustajien välisiä lähikontakteja ja toimijoiden tekemät toimenpiteet

Toimijoita pyydettiin kuvaamaan selvityksessään mahdollisuuksia matkustaessa välttää lähikontakteja ottaen huomioon kuljetuksen kesto, liikennevälineen rakenne, mahdollisuus matkustajien osastointiin, istuma- ja seisomapaikkojen määrä sekä muut seikat.

Selvitysten perusteella Tampereen seudullisen joukkoliikenneviranomaisen liikenteessä on tehty järjestelyjä väljyyden lisäämiseksi jo lähtökohtaisesti tunnistamalla kaikkein ruuhkaisimpia vuoroja ja hankkimalla lisävuoroja väljyydestä huolehtimiseksi. Tampereen seudun joukkoliikenneviranomainen on kehottanut liikennöitsijöitä 17.2. lähetetyllä tiedotteella ilmoittamaan matkustajamääriltään korkeista vuoroista ja käynnistänyt päiväkohtaisen matkustajamäärän seurannan 8.3. alkaen. Liikennevälineissä on tehty tilajärjestelyjä, muun muassa poistettu linja-autossa ensimmäinen penkkirivi käytöstä kuljettajien suojelemiseksi ja matkustajien on suositeltu käyttämään muita maksutapoja kuin käteistä, mikä vähentää jonottamiseen käytettyä aikaa. Ilmanvaihdon tehostamiseksi busseissa avataan ovet pysäkeillä pysähdyttäessä, vaikka poistuvia/nousevia matkustajia ei olisi. Tampereen seudun joukkoliikenteen matkustajille on asetettu maskipakko 15.3. alkaen, siivousta on tehostettu ja tartuntatautilain päivityksen mukainen käsidesin jakelu liikennevälineissä aloitetaan viikolla 12. Terveysturvallisuusviestintää tehdään laaja-alaisesti ja monikanavaisesti mm. verkkosivuilla, matkustamonäytöillä ja reittioppaissa.

ELY-keskuksen antaman selvityksen perusteella matkustamisen väljyys ja lähikontaktien välttäminen toteutuvat hyvin nykyisillä matkustajamäärillä ja matkustajilla on yleensä käytettävissä oma penkkipari. Varsinaiseen matkustajien osastointiin ei ole ollut mahdollisuuksia. Tilaaja ja liikennöitsijät ovat antaneet kasvomaskien käytöstä vahvan suosituksen ja osa liikennöitsijöistä on tarvittaessa myös jakanut niitä matkustajille. Pääsääntöisesti käsidesiä on jo saatavissa, ja matkustajille on asetettu näkyviin tartuntojen leviämistä estäviä toimintaohjeita. Liikennöitsijät ovat myös tehostaneet ajoneuvojen tilojen ja pintojen puhdistusta.

VR:n kaukoliikenteessä matkustajamääriä pystytään rajoittamaan myyntijärjestelmän avulla ja algoritmi sijoittaa jo lipun oston yhteydessä matkustajat mahdollisimman kauas toisistaan. Konduktööreillä on jossain määrin mahdollisuus valvoa junassa täyttöastetta, säännöllisimmin kaukoliikenteessä. Liikennöintiä on tehty kysyntään nähden runsaalla vuoromäärällä ja kalustolla. Ruuhkien välttämiseksi junaliput on ostettava ennen matkaa ja ruuhkattomille vuoroille myydään edullisempia lippuja. Ravintolavaunut on suljettu 8.3. alkaen kolmeksi viikoksi. Ravintolavaunut toimittavat tilaukset omalle paikalle tai hyttiin.

Pirkanmaan läpi ajavat myös VR:n yöjunat. Yöjunien makuuhytit ovat erillisiä yksiköitä, joiden avulla voidaan seuruekohtaisesti pysytellä omissa oloissaan ja niihin voi tilata aterioita. VR ei myy pelkkiä makuupaikkoja jaettuihin hytteihin.

Matkustajia ja henkilökuntaa on kehoitettu käyttämään kasvomaskia matkustaessaan sekä olemaan matkustamatta sairaana. VR on asettanut maskipakon 11.3.2021. Matkustajia on ohjeistettu välttämään ruuhka-aikoja. Lisäksi on ohjeistettu yskimis-, aivastus- ja käsihygieniasta sekä turvavälien pitämisestä. Siivoamista on tehostettu ja matkustajille on tarjottu mahdollisuus käsien puhdistamiseen. Ilmanvaihtoa on pyritty tehostamaan.

Selvityksissään toimijat ovat kuvanneet myös muita toimenpiteitä, joita on epidemian torjumiseksi otettu käyttöön. Matkustajille on annettu toimintaohjeita liikennevälineissä sekä eri viestintäkanavissa.

Selvityksissään lentoyhtiöt ja Finavia ovat tuoneet esiin lentoliikenteessä tehtyjä terveysturvallisuustoimia. Monet lentoyhtiöt ovat edellyttäneet jo viime keväästä alkaen, että matkustamohenkilökunta ja kaikki matkustajat käyttävät kasvomaskeja koko lennon ajan. Lentokoneiden säännöllisen desinfiointin osalta noudatetaan Euroopan unionin lentoturvallisuusviraston EASAn asiassa antamia määräyksiä. Lentokoneiden siivousta on tehostettu ja desinfiointipyyhkeiden ja -ainesten saatavuutta asiakkaiden käyttöön on lisätty.

Väljyyden varmistaminen on huomioitu istuinjärjestelyissä, lentokoneeseen siirtymisessä ja poistumisessa ja mahdollisissa bussikuljetuksissa terminaalien ja lentokoneen välillä. Terveysturvallisuusvaatimusten noudattamista valvotaan tarkkaan sekä lentoaseman tiloissa ennen lennolle nousua, että lennon aikana matkustamossa. Lentokoneiden ilmanvaihto hillitsee tartuntojen leviämistä tutkusti.

Monet lentoyhtiöt ovat vaatineet jo muutaman viikon ajan Suomeen tulevilta matkustajilta negatiivisen testituloksen tai todistusta sairastetusta covid-19-taudista. Lennon aikana mahdollisesti oirehtivat matkustajat eristetään muista matkustajista sekä tarvittaessa ryhdytään muihin toimiin tartunnan rajoittamiseksi. Suomeen ulkomailta saapuvat lentomatkustajat ovat joko käyneet covid-19-testissä ennen matkaa tai heidät testataan Suomeen palattuaan.

Arviot matkustajamäärien väliaikaisen rajoittamisen vaikutuksista

Traficom pyysi selvityspyynnössään ottamaan kantaa siihen, miten mahdollisen rajoituksen arvioidaan vaikuttavan alueen liikennepalveluihin ja matkustajien välttämättömiin liikkumistarpeisiin sekä peruspalveluiden toteutumiseen, erityisesti huomioiden huoltovarmuuteen liittyvät seikat.

Tampereen seudullisen joukkoliikenneviranomaisen selvityksen perusteella "*matkustajamäärien rajoittaminen lakisääteisellä velvoitteella hankaloittaisi asiakkaiden perusliikkumismahdollisuuksien ja lakisääteisten kuljetusten turvaamista Tampereen seudun joukkoliikenteessä.*" Joukkoliikenneviranomaisen mukaan se seuraa ja reagoi matkustajamäärien muutoksiin päiväkohtaisesti ja on jo nyt lisännyt vuorotarjontaa ruuhkaisimmalla linjalla. Tampereen seudun joukkoliikenneviranomaisen 17.3. antaman lisäselvityksen mukaan rajoitus kohdistuisi yksittäisiin ylityksiin runkoliikenteen ruuhkaisimmilla, mutta tiheimmin liikennöidyillä vuoroilla. Viranomaisen toteaa, että matkustajamäärät pysyvät keskimäärin alle 50 %:n ja ettei sillä ole käytännön mahdollisuuksia lisävuorojen järjestämiseen välittömästi jonkun vuoron matkustajamäärän ylitettyä sallitun rajan. Selvityk-

sessä tuotiin esiin, että matkustajien näkökulmasta rajoitus heikentäisi liikkumis- palvelun luotettavuutta ja että kuljettajien näkökulmasta kyytiin pyrkivien matkustajien matkan välttämättömyyden arviointi on päivittäisessä liikenteessä mahdotonta. Kuljettajille tulisi olla hyvin selkeä ja määrämuotoinen ohjeistus toiminnasta matkustajamäärän rajoittamiseksi. Kaupungin mukaan *"joustamaton lakiin perustuva velvoite saattaisi johtaa välttämättömän työmatkan tai lakisääteiseen oikeuteen perustuvan koulumatkan merkittävään myöhästymiseen"*.

ELY-keskusten järjestämä liikenne on peruspalvelutasoista liikennettä ja siten vuorovälit ovat tyypillisesti kaupunkien paikallisliikenteeseen verrattuna paljon pidempiä. Selvityksessään Pirkanmaan ELY-keskus on todennut, että matkustajamäärien rajoittaminen saattaisi aiheuttaa tarpeen ottaa vuoroilla käyttöön paikkamäärältään suurempia ajoneuvoja tai lisääautoja. Suuremman kaluston osalta ELY-keskus tuo esiin kustannushaasteet, ja toteaa lisäksi ettei kaikilla liikennöitsijöillä välttämättä ole nopealla aikataululla saatavissa lisääautoja ja -kuljettajia, mistä voisi aiheutua puutteita liikennepalveluihin. Näitä kunnat voisivat joutua korvaamaan erilliskuljetuksilla.

Pitkänmatkaisessa, sairaanhoitopiirin kautta kulkevassa juna- ja bussiliikenteessä matkustajamäärien väliaikaisella rajoittamisella olisi vaikutuksia liikenteen yleiseen kannattavuuteen (ottaen huomioon jo nyt pysyvästi alentuneet matkustajamäärät) sekä sairaanhoitopiirin aluetta laajempia vaikutuksia ihmisten välttämätöntä liikkumista palvelemaan tarjontaan, etenkin pääradan liikennöinnin kautta. VR:n selvityksen perusteella raideliikenteessä rajoitukset saattaisivat aiheuttaa merkittäviä palvelutarjonnan muutoksia sekä Pirkanmaan lähijunaliikenteeseen että laajemmin myös pääradan kaukoliikenteeseen.

VR:n selvitysten perusteella alueelliset matkustajamäärärajoitukset vaikuttaisivat Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueella pendelöintiin mm. Tampereelta ja Nokialta ja heijastuisivat pääradan vuoksi myös laajemmin matkustajaliikenteeseen pääkaupunkiseudulta Lappiin ulottuvalla vyöhykkeellä. VR on selvityksessään tuonut esiin, että rajoitus saattavaisi aiheuttaa liikenteen lakkauttamisia etenkin lähijunaliikenteessä ja voisi johtaa osittaisiin lakkautuksiin kaukoliikenteessä, *"erityisesti yöjunien makuuvaunuhyttien rajoituksilla olisi merkittävä negatiivinen vaikutus liiketoimintaan"*. Valvonnan osalta VR toi selvityksessään esiin haasteet valvontaresurssien saatavuudesta, etenkin lähiliikenteessä.

Matkustajamäärän rajoittaminen lentoliikenteessä tekee liiketoiminnasta nopeasti kannattamatonta. Viranomaispäätösperusteinen matkustajamäärän rajoittaminen aiheuttaisi painetta reittiverkoston karsimiseen ja palvelujen supistamiseen. Tästä seuraisi Suomen ulkoisen ja sisäisen saavutettavuuden heikentyminen. Maantieteellisistä etäisyyksistä johtuen ei välttämätöntä matkustusta voida kaikilta osin korvata toisilla kulkumuodoilla.

Keskeiset säännökset

Tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetulla lailla (147/2021) on annettu Liikenne- ja viestintävirastolle toimivalta antaa päätös matkustajamäärien väliaikaisesta rajoittamisesta covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi, mikäli lain 58 f §:n ehdot täyttyvät:

Jos on ilmeistä, että 58 e §:n mukaiset ja muut jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä ja jos covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi on välttämätöntä, Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä

päätöksen, jolla rajoitetaan edellä 58 e §:n 1 momentissa tarkoitetun kuljetuspalvelun tarjoajan tai tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän suurinta sallittua matkustajamäärää, joka voidaan ottaa liikennevälineeseen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä, jos:

1) sairaanhoitopiirin alueella 14 viimeisimmän päivän, jolta tieto on saatavilla, aikana todennettujen tartuntojen ilmaantuvuus 100 000 asukasta kohden on vähintään 25; ja

2) kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todetaan tautiryppäitä, joiden tartuntaketjuja ei pystytä luotettavasti jäljittämään ja jotka aiheuttavat asiantuntija-arvion mukaan merkittävän riskin uusien tartuntojen leviämiseen alueella.

Sairanhoitopiirin kuntayhtymän on viipymättä ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetun tilanteen olemassaolosta tai perustellusta uhasta tilanteen syntymiselle alueellaan.

Liikenne- ja viestintävirasto saa päätöksellään velvoittaa rajoittamaan matkustajamäärää enintään puoleen siitä suurimmasta matkustajamäärästä, joka on sallittua ottaa liikennevälineeseen. Päätös saa koskea vain liikennevälineitä, joita käytetään yli 10 henkilön samanaikaiseen kuljetukseen.

Liikenne- ja viestintäviraston on päätöstä tehdessään ja matkustajamäärän rajoitusta arvioidessaan otettava huomioon:

1) tartuntojen ilmaantuvuus alueilla, joilla liikennöinti pääosin tapahtuu ja joista matkustajia voidaan ottaa kyytiin;

2) mahdollisuudet välttää matkustajien välisiä lähikontakteja ottaen huomioon kuljetuksen kesto, liikennevälineen rakenne, mahdollisuus matkustajien osastointiin, istuma- ja seisomapaikkojen määrä sekä muut seikat, jotka vaikuttavat matkustajien sijoittumiseen liikennevälineessä; ja

3) kuljetuspalvelun tarjoajien tai näiden toimeksiannoista toimivien liikennöitsijöiden 58 e §:n mukaisesti toteuttamat toimenpiteet matkustajien välisten lähikontaktien rajoittamiseksi, 24 §:n mukaisesti mahdollisten altistuneiden jäljittämiseksi tarvittavien tietojen saatavuuden varmistaminen henkilökohtaisen paikkavarauksen perusteella, kasvusojusten käyttäminen ja muut alueellisesti käytössä olevat keinot taudin leviämisen estämiseksi.

Tämän pykälän nojalla annettu päätös ei saa estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin palveluihin eikä se saa estää virkamiestä tai viranhaltijaa hoitamasta virkatehtäviään.

Edellä 58 e §:ssä tarkoitetun kuljetuspalvelun tarjoajan tai tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän on selkeästi havaittavilla ja

valvottavilla järjestelyillä varmistettava matkustajamäärän rajoittaminen päätöksessä todetun mukaiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös saadaan tehdä enintään kuukauden ajaksi kerrallaan. Päätös on välittömästi kumottava, jos edellytykset päätöksen voimassaoloon eivät enää täyty.

58 e § (19.2.2021/147)

Henkilöliikennettä koskevat toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi

Liikenteen palveluista annetun lain 2 §:n 1 kohdassa ja Ahvenanmaan maakunnan vastaavassa lainsäädännössä tarkoitettujen kuljetuspalvelun tarjoajan ja tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän, jolla on toimipaikka Suomessa tai joka on muuten Suomen oikeudenkäytön piirissä tai jonka liikennöimän palvelun lähtö- tai saapumispaikka on Suomessa tai jonka palvelu kulkee Suomen kautta, on covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi toiminnassaan huolehdittava siitä, että:

1) liikennevälineen matkustajien käyttöön tarkoitetut tilat ja pinnat puhdistetaan säännöllisesti ja puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään riittävän hygieniatason saavuttamiseksi ja säilyttämiseksi sekä siitä, että muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä noudatetaan; ja

2) matkustajille tarjotaan mahdollisuus riittävän hygieniatason ylläpitämiseen liikennevälineessä sekä annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista, kasvosuojusten käyttämistä ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä liikennevälineessä koskevat toimintaohjeet.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien yksityiskohdista.

Hallituksen esityksessä (HE 245/2020 vp) ohjeistetaan rajoituspäätösten tekemistä muun muassa seuraavasti:

Alueellisen päätöksenteon tulee perustua viikoittain päivittyvään epidemiologiseen tilannekuvaan, epidemian vaihearviointiin ja muuhun asiantuntijatietoon, jota alueelta saadaan. Päätökset on perusteltava alueen tarpeilla, ja niissä on kuvattava kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista.

Velvoitteet ja rajoitukset perustuisivat hygienian ylläpitoon ja fyysisten kontaktien välttämiseen. Samanaikaisesti pyritään minimoimaan elinkeinonharjoittajille aiheutuvat haitat, joilla on suoraan vaikutusta myös työllisyyskehitykseen. Päätökset on perusteltava alueen tarpeilla, ja niissä on kuvattava kokonaisarviointi toimenpiteiden epidemiologisista ja yhteiskunnallisista vaikutuksista.

Koronavirustartuntojen leviämisen estämisen lisäksi sääntelyn tavoitteena olisi toteuttaa elinkeinonharjoittajan näkökulmasta hallinto-oikeudellista lievimmän haitan periaatetta siten, että elinkeinonharjoittajille enemmän velvoitteita asettavat keinot olisi porrastettu ja toimintaan eniten puuttuvat toimet olisivat aina viimesijaisia.

Päätöksessä olisi pyrittävä kuvaamaan yleisellä tasolla niitä toimenpiteitä, joilla luodaan edellytyksiä lähikontaktien välttämiseksi.

Päätöstä tehdessä olisi arvioitava päätöksen vaikutuksia myös työmatkaliikenteeseen ottaen huomioon, että väljyyden lisääminen esimerkiksi kalustoa lisäämällä ei ole useissakaan tilanteissa, kuten junaliikenteessä, vaihtoehto. Liikenne- ja viestintävirasto hyödyntäisi arvioinnissaan asiantuntemustaan tunnistuen erilaisten liikennevälineiden tekniset yksityiskohdat ja rakenteet, jotka voisivat mahdollistaa esimerkiksi matkustajien osastoinnin, seisomapaikkojen määrän rajaamisen sekä muut tekijät, jotka vaikuttavat matkustajien asettumiseen liikenneväliseen niin, että lähikontakteja voitaisiin ehkäistä.

Perustelut

Tartuntatautilain 58 e §:n mukaan liikenteen toimijoilla on velvollisuus huolehtia hygienia- ja väljyystoimenpiteistä liikennevälineissä. Tartuntatautilain hallituksen esityksen (HE 245/2020 vp) säännöskohtaisten perusteluiden mukaan matkustajamäärien väliaikaista rajoittamista koskeva 58 f § on ehdottoman viimesijainen säännös. Sitä tulee soveltaa tilanteessa, jossa 58 e §:n mukaisilla ja muilla toimilla ei voida varmistaa covid-19-taudin leviämisen estämistä liikenteessä. Ennen 58 f §:n soveltamista tulee arvioida mm. ovatko alueella toimivien kuljetuspalveluntarjoajien toimenpiteet riittäviä. Lain 58 f §:n mukaan päätöksen on oltava välttämätön taudin leviämisen estämiseksi.

Toimijoilta saatujen selvitysten mukaan tartuntatautilain 58 e §:n mukaisia ensisijaisia hygienia- ja väljyystoimenpiteitä sekä muita toimenpiteitä kuten kasvomaskisuosituksia on toteutettu varsin kattavasti. Lisäksi saadun selvityksen mukaan liikennevälinekohtaiset matkustajamäärät ovat laskeneet niin paljon, ettei matkustajamäärien alueellisella rajoittamisella olisi käytännössä suurta vaikutusta nykyisiin matkustajamääriin. Lentoliikenteen osalta reittiliikennöinti on keskeytynyt kokonaan ja tämän hetkisen tiedon perusteella liikenne käynnistyy uudestaan aikaisintaan toukokuun alussa. Päätöstä annettaessa voimassa on 8.3.2021 alkanut sulkutila, joka pitää sisällään yläkoulujen ja toiseen asteen opetuksen siirtymisen etäopetukseen. Pirkanmaalla on 16.3.2021 annettu suositus lasten ja nuorten sisätiloissa tapahtuvan ryhmäharrastustoiminnan keskeyttämisestä 5. huhtikuuta saakka. Siten matkustajamäärien rajoittamista koskevalla päätöksellä olisi vaikutusta vain jo nyt tiheimmin liikennöidyillä ns. ruuhkavuoroilla, joiden täyttöaste ylittää 50 %. Kuitenkin paikallislinja-autoliikenteessä matkustajia on jo nyt ohjeistettu välttämään näitä ruuhkavuoroja ja kapasiteettia on pyritty mahdollisuuksien mukaan lisäämään.

Asiassa on huomioitava, että Traficomilla on toimivalta puuttua mahdollisiin epäkohtiin ja puutteisiin toimijoiden hygienia- ja väljyystoimenpiteiden toteuttamisessa ilman matkustajamäärien rajoittamistakin myös Pirkanmaan sairaanhoitopiirin alueella.

Traficom on ottanut päätöksen oikeasuhtaisuutta arvioidessaan huomioon lievimmän haitan periaatteen mukaisesti muun muassa sen, että valvonnan ja rajoitusten vaatimat toimenpiteet voisivat myös johtaa palvelutarjonnan heikkenemiseen. Väliaikainen rajoitus vaikuttaisi heikentävästi joukkoliikenteen saavutettavuuteen ja vuorotiheyteen. Matkustajamäärien rajoittaminen voisi haitata työmatkustamista ja muuta välttämätöntä asiointimatkustusta. Lisäksi joukkoliikenteen supistuminen vaikuttaisi erityisesti sellaisiin ihmisryhmiin, joilla ei ole mahdollista liikkua yksityisautolla. Lisäksi toimijoiden näkökulmasta rajoituksilla olisi joukkoliikenteen kannattavuuteen heikentävä vaikutus.

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä 16.3.2021 saadun tiedon mukaan viimeisen 14 päivän ilmaantuvuus oli 93/100 000 asukasta kohden. Luku on

ajanjaksolta 3.3.-16.3.2021. Pirkanmaan sairaanhoitopiirin 16.3. antaman selvityksen mukaan 82 %:ssa tartunnoista tartunnan alkuperä tunnetaan. Pirkanmaan alueellinen pandemiaohjausryhmä linjasi tiistaina 16.3., että Pirkanmaan sairaanhoitopiiri on siirtynyt covid-19-epidemian leviämisvaiheeseen. Pirkanmaalla on ollut jo tätä ennen käytössä pääosa leviämisvaiheen suosituksista.

Traficom katsoo, että Pirkanmaan tautitilanteessa kuljetuspalveluiden tarjoajien tartuntatautilain 58 e §:n mukaiset toimet ovat tässä vaiheessa riittäviä eikä ole toistaiseksi välttämätöntä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi rajoittaa kuljetuspalvelun tarjoajan tai tämän toimeksiannosta toimivan liikennöitsijän suurinta sallittua matkustajamäärää.

Päätöstä olla rajoittamatta matkustajamääriä voidaan pitää vallitsevissa olosuhteissa oikeasuhtaisena, kun otetaan huomioon alueella päätöksentekohetkellä vallitseva tartuntojen ilmaantuvuus ja jäljitettävyyys, liikennevälineissä tehdyt toimenpiteet tartuntojen ehkäisemiseksi, muut alueella käytössä olevat covid-19-epidemian leviämisen estämistoimet, mahdollisesta rajoituksesta aiheutuvat yhteiskunnalliset haitalliset vaikutukset sekä matkustajamäärien rajoituspäätöksen tarkoitus toimia viimesijaisena ja väliaikaisena rajoituskeinona.

Asianosaisen kuuleminen

Ottaen huomioon kuljetuspalvelun tarjoajien ja liikennöitsijöiden huomattavan suuren määrän, Traficom ei ole kuullut kaikkia asianosaisia hallintolain 34 §:n 1 momentissa edellytetyllä tavalla. Täyttääkseen hallintolain 31 §:n mukaisen selvittämisvelvollisuutensa Traficom on pyytänyt erikseen selvitystä päätöksessä mainituilta tahoilta, joiden joukossa on niin markkinaehtoisen liikenteen, julkisesti tuetun liikenteen kuin liikenteen järjestämisestä vastaavien viranomaisten edustajia kuin myös terveysturvallisuuden asiantuntijoita.

Hallintolain 34 §:n 1 momentin mukainen kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi saattanut aiheuttaa huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asia on ratkaistu ilman kuulemista.

Lisätietoja

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa
Jarkko Saarimäki
ylijohtaja
p. 040 836 0397
jarkko.saarimaki@traficom.fi

Sovelletut säännökset

Tartuntatautilaki (1227/2016) 58 e §, 58 f § ja 90 §
Hallintolaki (434/2003) 6 § ja 34 §

Muutoksenhaku

Päätökseen tyytymätön voi valittaa siitä hallinto-oikeuteen. Ohje valituksen tekemiseen on liitteenä.

Kirsi Karlamaa
pääjohtaja

Jarkko Saarimäki
ylijohtaja

Liitteet

Valitusosoitus